

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΒΙΟΙ ΓΝΩΣΤΟΙ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟΙ
ΩΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΙ ΕΙΣ ΤΟ ΥΠ' ΑΡ. Γ 84 (324)
ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓ. ΛΑΥΡΑΣ *

Τὸ ὑπ' ἀρ. Γ 84 (324) περγαμηνὸν χειρόγραφον τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἀναγόμενον εἰς τὸν ΙΔ' αἰ., περιέχον δὲ Παραλλήλους Βίους τοῦ Πλουτάρχου¹, ὃχι μόνον δὲν ἔχει μέχρι σήμερον μελετηθῇ, ἀλλ' οὐδὲ κἄν γνωστόν, δύναται τις νὰ εἴπῃ, εἰς τὴν φιλολογικὴν ἔρευναν ἔχει καταστῇ.

Ὁ Κ. Ziegler, ὀνομαστός μελετητὴς καὶ ἐκδότης πλουταρχείων ἔργων, γνωρίζει ἤδη ἀπὸ τοῦ 1907 τὸ ὑπ' ἀρ. 90 (3624) περγαμηνὸν ἐπίσης χειρόγραφον τῆς Μονῆς Διονυσίου, τὸ ἀναγόμενον ὑπὸ τοῦ Σπ. Λάμπρου εἰς τὸν ΙΓ' αἰ., περιέχον δὲ μεταξὺ ἄλλων «*Ἐκ τῶν Πλουτάρχου Βίων ἐκλογὴν*»²· γνωρίζει ἐπίσης τὸ ὑπ' ἀρ. 141 (4261) χαρτῶν, ὃχι δὲ σπουδαῖον χειρόγραφον τῆς Μονῆς Ἰβήρων, τὸ ἀναγόμενον ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Σπ. Λάμπρου εἰς τὸν ΙΖ', ΙΗ' αἰ., περιέχον δὲ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καὶ δύο πλουταρχεῖας Βίων, τὸν τοῦ Θησέως καὶ τὸν τοῦ Ρωμύλου³.

Ἀλλὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. Γ 84 (324), ὡς ἀνωτέρω, χειρογράφου, προδήλως ὃχι ἀσημάντου, οὐδεμίαν μνεῖαν εὐρίσκομεν εἰς τὰ δημοσιεύματα τοῦ ξένου τοῦ-

* Ἡ παροῦσα ἐργασία βασίζεται ἐπὶ μικροῦ μέρους ἐρευνῆς ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους κατ' Αὐγουστον 1967. Ἡ ὅλη ἐργασία εἶχε πραγματοποιηθῇ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο χάρις εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Βασιλικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν, εἶχε δὲ τύχει τῆς θερμῆς συμπαράστασώς τῶν ἀρμοδίων ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους, πρὸς τὰς ὁποίας καὶ ἐντεῦθεν ἐκφράζομεν θερμὰς εὐχαριστίας.

1. Βλ. Σπ. Λαυριώτου - Σωφρ. Εὐστρατιάδου, Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς Μεγίστης Λαύρας (τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει), Παρίσι, 1925.

2. Βλ. Κ. Ziegler, Die Überlieferungsgeschichte der vergleichenden Lebensbeschreibungen Plutarchs, Λειψία, 1907, πολλαχοῦ, ἰδίᾳ δὲ σελ. 12, 59 κ.ἑξ., 82 κ.ἑξ., 106.

3. Βλ. Κ. Ziegler, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 19.

του φιλόλογου τόσον τὰ παλαιότερα ὅσον καὶ τὰ νεώτερα. Οὐδεμίαν ἐπίσης μνείαν εὐρίσκομεν εἰς τὰ δημοσιεύματα ταῦτα τοῦ ὑπ' ἄρ. 1545 χαρτῶου χειρογράφου τῆς αὐτῆς ὡσαύτως Μονῆς, ἀνήκοντος εἰς τὸν ΙΓ' αἰ.¹, περιέχοντος δὲ τοὺς Βίους Ἀλεξάνδρου καὶ Καίσαρος τοῦ Πλουτάρχου. Εἰκάζεται ὅτι βασικὴ διὰ τὸν Ziegler εἶναι πάντοτε ἡ ἤδη μνημονευθεῖσα ἐργασία του, Die Überlieferungsgeschichte κλπ.², ὅτε δὲ αὕτη ἐξεδόθη (1907), περὶ τῶν Βιβλιοθηκῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους ὑπῆρχε μόνον ὁ Κατάλογος τοῦ Σπ. Λάμπρου. Εἰς τὸν Κατάλογον τοῦτον ἐστηρίχθη τότε καὶ ἔκτοτε ὁ Κ. Ziegler, ἡγνοήθη δὲ ὁ εἰδικὸς τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας, ἀνωτέρω δὲ μνημονευθεὶς Κατάλογος, ἐκδοθεὶς κατόπιν (1925)³.

Τοῦτ' αὐτό, ὡς φαίνεται, συνέβη καὶ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἐκδίδοντας τοὺς Παραλλήλους Βίους τοῦ Πλουτάρχου ἐν τῇ σειρᾷ Budé. Ἦδη ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῆς ἐκδόσεως ταύτης (1957), τῷ ἐκδοθέντι ὑπὸ R. Flacelière, M. Juneaux καὶ Ém. Chambry, οὐδὲν λέγεται περὶ τοῦ ὑπ' ἄρ. Γ 84 (324), ὡς ἀνωτέρω, χειρογράφου, ἡμελήθη δ' ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ὑπ' ἄρ. 90 (3624) χειρόγραφον τῆς Μονῆς Διονυσίου, «*jure*», ὡς παρατηρεῖ ὁ Κ. Ziegler⁴. Ὁμοίως, οὐδὲν περὶ τοῦ ὑπ' ἄρ. Γ 84 (324) χειρογράφου τοῦτου λέγεται ἐν τοῖς ἐπομένοις τόμοις, τῷ Β' (1961), Γ' (1964) καὶ Δ' (1966) τῆς ἐκδόσεως ταύτης, ἐκδοθεῖσιν ὑπὸ R. Flacelière καὶ Ém. Chambry.

Βεβαίως, εἰς κριτικὰς, ὡς αἱ ἀνωτέρω, ἐκδόσεις καλῶς ἀνεμένετο λόγος περὶ τῶν ἐκ Μεγίστης Λαύρας χειρογράφων, μάλιστα δὲ τοῦ ὑπ' ἄρ. Γ 84 (324), τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει Βίους τοῦ

1. Οὕτως ἐν τῷ Κατάλογῳ Σπ. Λαυριώτου - Σωφρ. Εὐστρατιάδου. Προσθετόν ὅτι τὸ χειρόγραφον αὐτοχρονολογεῖται ἐκ τοῦ ἐν τέλει αὐτοῦ σημειώματος, ὅπου μεταξὺ ἄλλων κατὰ τὸν εἰρημένον Κατάλογον φέρονται καὶ ταῦτα : «ἐγράφη Μαρτίῳ ιγ' ἔτει ζιθ' (1501) ινδ. ιδ'». Πρόδηλον ἐνταῦθα τὸ ὡς πρὸς τὸν ἀραβικὸν ἀριθμὸν ἀβλέπημα. Τὸ ζιθ' ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 1511 καὶ ὄχι τὸ 1501 (7019 — 5508 = 1511). Ὅπωςδήποτε, τὸ χειρόγραφον ἀνήκει εἰς τὸν ΙΓ' αἰ.

2. Πβ. ἐπὶ τοῦτου τὰ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ziegler λεγόμενα ἐν σχέσει πρὸς τὰ μέχρι τοῦ 1915 δημοσιεύματα αὐτοῦ ἐν *Plutarchi vitae parallelae*· ἐκδ. Lindskog-Ziegler, τόμ. Γ', τευχ. 1, 1915, σελ. V.

3. Ἐν τῇ ἐξαιρέτῳ περὶ Πλουτάρχου μονογραφίᾳ τοῦ Κ. Ziegler (Pauly-Wissowa, R.E., τόμ. ΚΑ', 1, 1951, στ. 959) λέγεται ὅτι ἡ ἐκδ. Lindskog-Ziegler 1914-1939 ἐστηρίχθη «auf der Durchforschung des gesamten hsl. Materials».

4. Βλ. τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοσιν τῶν Παραλλήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου, τόμ. Α', τευχ. 1, Λειψία, 1960, σελ. XIII. Μᾶλλον συγκεκριμένως ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τόμῳ τῆς παρὰ Budé ἐκδόσεως (σελ. XII), ὡς ἄλλα τινά, καὶ τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐξακριβώθη ὡς «de peu d'importance», αἰτιολογεῖται δὲ τοῦτο εἰδικῶς περὶ τοῦ ἡμετέρου, ὡς καὶ ἐτέρου τινὸς χειρογράφου, διὰ τοῦ ὅτι δὲν περιέχουν ταῦτα εἰμὶ «très courts extraits du deuxième livre et des sept premiers couples du premier livre».

Πλουτάρχου, τινές τουλάχιστον τῶν ὁποίων ἔχουν περιληφθῇ εἰς αὐτάς¹.

Ἀντιστοίχως οὐδὲν τὸ χαρακτηριστικὸν περὶ τοῦ χειρογράφου τοῦτου ἀνεύρομεν εἰς τὴν λοιπὴν, σχετικῶς δὲ πλουσίαν, βιβλιογραφίαν περὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ εἰδικώτερον τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου ἀναγράφεται ἐν τῷ Καταλόγῳ Σπ. Λαυριώτου - Σωφρ. Εὐστρατιάδου ὡς ἀκολούθως :

«1. φ. 1α Βίος ἀκέφαλος.

2. φ. 6β Αἰμίλιος Παῦλος. Τιμολέων. Ἀρχ. «Τὰ μὲν Συρακουσίων πράγματα πρὸ τῆς Τιμολέοντος εἰς Σικελίαν».

3. φ. 35α Εὐμενῆς. Ἀρχ. «Εὐμενῆ δὲ τὸν καρδιακὸν ἱστορεῖ δούρια».

4. φ. 45α Φιλοποίμην. Ἀρχ. «Κάσανδρος ἦν ἐν Μαντινείᾳ γένους».

5. φ. 55α Τίτος. Ἀρχ. «Ὅν δὲ παραβάλλομεν αὐτῷ Τίτος Κοῖντιος Φλαμίνιος».

6. φ. 64α Πελοπίδας. Ἀρχ. «Κάτων ὁ πρεσβύτερος πρὸς τινὰς ἐπαινοῦντας».

7. φ. 80α Μάρκελλος. Ἀρχ. «Μάρκον καὶ κλαύδιον τὸν πεντάκις ὑπατεύσαντα Ῥωμαίων».

8. φ. 105α Καῖσαρ. Ἀρχ. «Τὴν Κίννα τοῦ μοναρχήσαντος θυγατέρα Κορνηλίαν».

Αἱ πολυάριθμοι χειρόγραφοι διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς λήμματα τοῦ καταλόγου ἐν τῇ οἰκείᾳ Μονῇ καὶ πρέπει νὰ προέρχωνται ἀπὸ μελετητὰς τῶν ἀντιστοίχων εἰς τὰ λήμματα ταῦτα χειρογράφων, δεικνύουν εἰς ἡμᾶς ἱκανὰ ὡς πρὸς τὸν κατάλογον τοῦτον. Πρέπει νὰ παρατηρηθῇ ὅτι εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. Γ 84 (324) λῆμμα τοῦ ἡμετέρου καταλόγου οὐδὲν μέχρι τοῦ Αὐγούστου 1967 εἶχεν ἰδιογράφως γραφῇ. Αἱ ὑπάρχουσαι ἔκτοτε διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις ἐγένοντο παρ' ἡμῶν.

Ἀκολουθοῦν ἡμέτεραι παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου ἐν σχέσει πρὸς ὅ,τι περὶ αὐτοῦ ἀναγράφεται ἐν τῷ Καταλόγῳ Λαυριώτου - Εὐστρατιάδου.

Α'. Βίοι τοῦ Πλουτάρχου ἄγνωστοι ὡς περιεχόμενοι εἰς τὸ χειρόγραφον

Ἡ μετὰ προσοχῆς μελέτη τοῦ χειρογράφου δεικνύει ὅτι τοῦτο, ἔκτος τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ καταλόγῳ ἀναγραφομένων ἐπωνύμως ἢ μὴ Βίων τοῦ

1. Παρὰ Κ. Ziegler, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. Β', τευχ. 1 ἐκδίδονται, ἔκτος ἄλλων, οἱ Βίοι τοῦ Αἰμιλίου Παύλου καὶ τοῦ Τιμολέοντος, ὡς καὶ οἱ τοῦ Σερτωρίου καὶ τοῦ Εὐμέ-
νους. Ἐν τῇ σειρᾷ Budé, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. Δ', ἐκδίδονται οἱ Βίοι τοῦ Τιμολέοντος καὶ τοῦ
Αἰμιλίου Παύλου, ὡς καὶ τοῦ Πελοπίδου καὶ τοῦ Μαρκέλλου. Πάντες οἱ Βίοι οὗτοι περιέ-
χονται ἐν σπουδαίῳ μέρει ἢ ἐν ὅλῳ, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν ἐκτάσει κατωτέρῳ, εἰς τὸ ὑπ' ἀρ.
Γ 84 (324) χειρόγραφον τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας.

Πλουτάρχου, περιέχει κατά μεγάλα τμήματα αὐτῶν δύο ἐπὶ πλέον Βίους, οὐδόλως ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ μνημονευομένους, ὁ ἕτερος τῶν ὁποίων εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιότερων τῆς ὅλης συλλογῆς Βίων τοῦ Πλουτάρχου. Οἱ Βίοι οὗτοι εἶναι οἱ φερόμενοι ὑπὸ τὰ ὀνόματα: Ἀλέξανδρος καὶ Σερτώριος.

Ὁ Βίος τοῦ Ἀλεξάνδρου

Ὁ Βίος οὗτος εὐρίσκεται ὡς εἰκός, πρὸ τοῦ Βίου τοῦ Καίσαρος¹, συγκεκριμένως δὲ ἐν φλ. 89α, 1 - 105α, 22. Ἀρχὴ αὐτοῦ φέρεται ἐν τῷ χειρογράφῳ: «ἔμψυχον προσαγορεύσας· πότερόν σε εἶπε διὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας στρατεῖαν κείμενον παρέλθωμεν, ἢ διὰ τὴν ἄλλην μεγαλοφροσύνην καὶ ἀρετὴν | ἐγείρωμεν». Τὸ κείμενον ὁμοίως ἀναγινώσκεται παρὰ Lindskog-Ziegler Ἀλέξ. 37,5, περατούμενον δὲ διὰ τοῦ «ἐγείρωμεν;»². Τέλος τοῦ Βίου τούτου φέρεται ἐν τῷ χειρογράφῳ: «εἶτα μέντοι φαρμάκοις ὑπὸ Ὀλυμπιάδος κακωθέντα, | διαφθαῖναι τὴν διάνοιαν». Τὸ αὐτὸ παρὰ Lindskog-Ziegler Ἀλέξ. 77,8, ὅμως μετὰ τῆς ἐκθλίψεως.

Εἶναι φανερόν ὅτι ἐκ τῶν 77 κεφαλαίων τοῦ μακροτάτου τούτου Βίου τὰ 40 περιέχονται ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ, ἀποτελοῦν δὲ ταῦτα τὸ ἡμισυ σχεδὸν τοῦ ὅλου Βίου.

Προσθετόν ὅτι ἐν τέλει τοῦ Βίου τούτου καὶ μάλιστα ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ αὐτοῦ (φλ. 105α, 22) φέρεται ἐκτὸς κειμένου ἡ λ. Ἀλέξανδρος προφανῶς εἰς δήλωσιν τοῦ τέλους τοῦ Βίου. Ὁμοίως τίθεται ἡ λ. Πελοπίδας ἐν τέλει τοῦ ὁμωνύμου Βίου (φλ. 80α, 25), ὅμως ἀλλαχοῦ τοῦ χειρογράφου ἀντίστοιχος λέξις τίθεται εἰς δήλωσιν τοῦ τέλους πάλιν, ὅχι δὲ Βίου ἀλλὰ Συγκρίσεως, περὶ τούτων δὲ βλ. κατωτ., σελ. 343 κ.ἑξ.

Ὁ Βίος τοῦ Σερτωρίου

Ὁ Βίος τοῦ Σερτωρίου, καίτοι εἶναι Ῥωμαίου, προτάσσεται τοῦ πρὸς αὐτὸν παραλλήλου Βίου τοῦ Εὐμένους, οὗτω δὲ προτεταγμένος φέρεται ὅχι μόνον εἰς τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον, ἀλλὰ καὶ εἰς νεωτέρας ἐκδόσεις. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ὅχι τὸ σύνηθες ἀλλὰ τὸ σπάνιον εἰς τοὺς Βίους τοῦ Πλουτάρχου, παρατηρεῖται δ' ἐν τῷ χειρογράφῳ ἡμῶν καὶ εἰς τὸν Βίον τοῦ Αἰμίλιου Παύλου προτασσόμενον τοῦ Βίου τοῦ Τιμολέοντος³. Ὁ Βίος οὗτος δὲν ἀναγράφεται εἰς τὸν Κατάλογον Λαυριώτου - Εὐστρατιάδου, ἀλλὰ καὶ

1. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἐκ τῶν ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ ζευγῶν Βίων εἰς τὰ δύο προτάσσεται ὁ Βίος τοῦ Ῥωμαίου καὶ ἀκολουθεῖ ὁ τοῦ Ἑλλήνος. Περὶ τούτου βλ. ἀμέσως κατωτέρω.

2. Ὅλος ἀσήμεντος διαφορὰ εἶναι ὅτι τὸ εἶπε φέρεται ἐκτὸς εἰσαγωγικῶν παρὰ Lindskog-Ziegler.

3. Ἑρμηνεῖαν τοῦ πράγματος, ὅπερ προδήλως δὲν εἶναι τυχαῖον, βλ. κατ' ἐξοχὴν

άπλουν βλέμμα ἂν ριφθῇ εἰς αὐτὸν ἐνταῦθα δύναται νὰ κινήσῃ εἰς ἀπορίαν πῶς εἶναι δυνατόν τριάκοντα σχεδὸν φύλλα (φλ. 6α - 35α) τοῦ χειρογράφου τούτου νὰ καταλαμβάνῃ τὸ κείμενον ἐνὸς ὄχι ἐκ τῶν μακροτέρων Βίου, οἷος ὁ τοῦ Τιμολέοντος, ἐνφ 10 σχεδὸν φύλλα (45α - 54α) τοῦ αὐτοῦ χειρογράφου καταλαμβάνει τὸ κείμενον ὄχι λίαν διαφόρου εἰς ἑκτασιν Βίου, οἷος ὁ τοῦ Φιλοποίμενος. Οὕτως, προβάλλεται εὐλογον ὅτι ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἄλλου Βίου κείμενον. Ἡ μελέτη τῶν πραγμάτων δεικνύει ὅτι τὸ κείμενον τοῦτο εἶναι τὸ τοῦ Σερτωρίου (φλ. 23α, 1 - 35α, 20¹). Ἐὰς προστεθῇ ὅτι ὁ τίτλος τοῦ Βίου, ἦτοι ἡ λ. *Σερτώριος*, εὐρίσκεται ἐν τέλει τῆς σελίδος, ἡ ὁποία προηγεῖται τῆς ἀρχῆς τοῦ κειμένου (φλ. 22β). Ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτῃ φέρεται : «*Θαυμαστὸν μὲν ἴσως οὐκ ἔστιν, ἐν ἀπειρῷ τῷ χρόνῳ τῆς τύχης ἄλλοτε | ἄλλως ῥεούσης*». Ἡ μόνη παρὰ Ziegler (Σερτ. 1,1) διαφορὰ εἶναι *ἄλλοτ' μετ'* ἐκθλίψεως ἀντὶ *ἄλλοτε*. Παρατηρητέον ὅτι ἡ γραφὴ *ἄλλοτε ἄλλως* πρέπει νὰ ἀνεγινώσκετο *ἄλλοτε εἰς τὰ χειρόγραφα ΑΚΡQZ*, ἀλλὰ δὲν διατηρεῖται ἐν τοῖς ἀντιγράφοις, ὡς ἐκ τοῦ κριτικοῦ παρὰ Ziegler ὑπομνήματος *in loc.* προκύπτει. Ἐν τέλει τοῦ Βίου φέρεται : «*οὗτος δὲ ἦ λαθὼν, ἢ παραμεληθεὶς ἐν τινι | βαρβαρῷ κώμῃ πενήμενος καὶ μισούμενος κατεγύρασεν*». Ἡ μόνη ἐνταῦθα παρὰ Ziegler (Σερτ. 27,7) διαφορὰ ἀναφέρεται πάλιν εἰς τὴν ἐκθλινιν, ἦτοι φέρεται *οὗτος δ'* ἀντὶ *οὗτος δέ*.

Συγκρίσεις Βίων

Ἐν τῷ Καταλόγῳ Λαυριώτου - Εὐστρατιάδου οὐδεμία ὑπάρχει μνεῖα Συγκρίσεως Βίων τοῦ Πλουτάρχου, περιεχομένης ἐν τῷ ἀνωτέρῳ χειρογράφῳ. Ὅμως ἐκ τῆς μελέτης τοῦ χειρογράφου διαπιστοῦται ὅτι ὑπάρχουν αἱ ἀκόλουθοι τοιαῦται συγκρίσεις :

1) *Σύγκρισις Αἰμιλίου Παύλου καὶ Τιμολέοντος* (φλ. 22α, 10 - 22β, 30). Ἀρχὴ ταύτης φέρεται ἐν τῷ χειρογράφῳ : «*Τοιούτων δὲ τῶν κατὰ τὴν ἱστορίαν ὄντων, ὅλῳν ὡς οὐκ ἔχει πολλὰς διαφορὰς οὐδὲ ἀνομοιότητας ἢ σύγκρισις*». Ἡ μόνη παρὰ Ziegler (Τιμολ. 40 (1), 1 Σύγκρισις) διαφορὰ εἶ-

παρὰ Ziegler (Pauly - Wissowa, R.E., τόμ. ΚΑ', 1, 1951, στ. 897 κ.ἐξ. ἐν λ. Plutarchos). Εἶναι δ' ἐπὶ τούτοις ἀξιοπαρατήρητον ὅτι εἰς τὰς οἰκείας Συγκρίσεις, καὶ δὴ καὶ εἰς τὸ κείμενον αὐτῶν, προδήλως προτάσσεται ὁ Ἕλλην καὶ ἀκολουθεῖ ὁ Ῥωμαῖος βιογραφηθεὶς ἤδη, ἦτοι φλ. 44β, 17 κ.ἐξ. Σύγκρ. Σερτ. κ. Εὐμ. 1 : «*Ταῦτά ἐστιν ἃ περὶ Εὐμενοῦς καὶ Σερτωρίου μνήμης ἀξία παρειλήφαμεν*». Ταῦτα δέ, ὡς καὶ ἡ ὅλη διάρθρωσις τῶν Συγκρίσεων τούτων, ὑποδεικνύουν ὅτι εἰς τὴν σκέψιν τοῦ συγγραφέως καὶ ἐν σχέσει καὶ πρὸς τοὺς Βίους τούτους ἐδίδετο προβάδισμα εἰς τὸν Ἕλληνα βιογραφούμενον, τοῦτο δὲ μᾶλλον ἐνέχει οὐσιαστικὴν ἀξίαν ἢ τὰ γενόμενα, ὡς λέγεται, κατὰ συμβεβηκός.

1. Ἐκ παραδρομῆς προδήλως ὁ ἀρ. φλ. 35, ὁ φερόμενος ἐνταῦθα ἐν τέλει τοῦ Βίου τοῦ Σερτωρίου, φέρεται ἄμεσως πρὸ καὶ μετὰ ἐν τῷ χειρογράφῳ, ὅπου ὁμοίως κείμενον τοῦ Βίου τοῦ Σερτωρίου. Πλεονα περι τοῦτου βλ. κατωτέρω, σελ. 347.

ναὶ ἐν τῇ ἐκθλίψει, ἵτοι παρ' αὐτῷ φέρεται οὐδ' ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ χειρογράφῳ οὐδέ. Τὸ τέλος τῆς Συγκρίσεως ταύτης εἶναι ἐν τῷ χειρογράφῳ: «τὸ δὲ πρὸς πᾶ|σαν ἀδοξίαν εὐλαβὲς ἐπιεικοῦς μὲν ἦθους καὶ ἀπαλοῦ, μέγεθος δὲ οὐ | ἔχοντος»¹. Ἡ μόνη παρὰ Ziegler (ἐνθ' ἄνωτ., 41 (2), 12) διαφορὰ εἶναι τὸ δ' οὐκ ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ χειρογράφῳ δὲ οὐ. Ἡ μὴ ὑπαρξίς σήμερον ἐνταῦθα τοῦ κ, ἂν δὲν ἔχῃ τοῦτο ἀποτριβή, θὰ ὀφείλεται εἰς παραδρομὴν τοῦ γραφέως, γενομένην καὶ διότι ἡ λέξις εἶναι ἐν τέλει τοῦ στίχου, δὲν ἦτο δὲ πρόδηλον, ἂν ἡ ἐπομένη λέξις ἤρχετο ἀπὸ φωνήεντος ἢ συμφώνου. Προσθετέον ὅτι ἐν τέλει τῆς σελίδος 22β ἀναγινώσκεται σχεδὸν εὐκρινῶς ἡ λ. *Τιμολέων*, δηλοῦσα, ὡς ἀντιστοίχως ὄχι σπανίως ἐν τῷ χειρογράφῳ², ὄχι τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ τὸ τέλος τῆς Συγκρίσεως Αἰμιλίου Παύλου καὶ Τιμολέοντος. Δοθέντος ὅτι τοῦτο ὄχι ἅπαξ γίνεται ἐν τῷ χειρογράφῳ εἰς δῆλωσιν τέλους Βίου (βλ. ἄνωτ., σελ. 342), τοιαύτη δὲ χρῆσις εἶναι ἡ κανονικὴ, εἰκάζεται ὅτι κατὰ τὸν γράφοντα, ὅπου ὑπάρχει τοιαύτη λέξις, περατοῦται Βίος, ἐνῶ πράγματι περατοῦται ἡ Σύγκρισις δύο Βίων.

2) *Σύγκρισις Σερτωρίου καὶ Εὐμένους* (φλ. 44β, 17 - 45α, 25). Ἀρχὴ ταύτης ἐν τῷ χειρογράφῳ: «Ταῦτά ἐστιν ἃ περὶ Εὐμενοῦς καὶ Σερτωρίου μνή|μης ἄξια παρελήφαμεν. ἐν δὲ τῇ συγκρίσει κοινὸν μὲν. . .» Ἡ μόνη παρὰ Ziegler (Εὐμ. 20 (1), 1 Σύγκρισις) διαφορὰ εἶναι ταῦτ' ἐστιν ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ χειρογράφῳ ταῦτά ἐστιν. Τέλος τῆς Συγκρίσεως ταύτης ἐν τῷ χειρογράφῳ: «ἀλλὰ προσλιπαρῶν καὶ δεό|μενος, τοῦ σώματος μόνου κρατεῖν δοκοῦντα τὸν πολέμιον | καὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ κύριον ἐποίησεν». Ἡ μόνη παρὰ Ziegler (ἐνθ' ἄνωτ. 21 (2), 8) διαφορὰ εἶναι τὸ αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ χειρογράφῳ αὐτοῦ. Παρατηρητέον ὅτι ἐν 45α, 25 τοῦ χειρογράφου καὶ ἐκτὸς κειμένου φέρεται ἡ λ. *Εὐμενῆς* εἰς δῆλωσιν τοῦ τέλους τῆς Συγκρίσεως Σερτωρίου καὶ Εὐμένους, καθ' ἃ ἐλέχθησαν ἀμέσως ἀνωτέρω.

3) *Σύγκρισις Φιλοποίμενος καὶ Φλαμίνιον* (φλ. 63α, 32 - 64α, 25). Ἀρχὴ ταύτης φέρεται ἐν τῷ χειρογράφῳ: «Μεγέθει μὲν οὖν τῶν εἰς τοὺς Ἑλλ(η)-ν(ας) εὐεργεσιῶν οὕτε Φιλοποίμενα Τίτω». Ἡ μόνη παρὰ Lindskog - Ziegler (Τίτ. 22 (1), 1 Σύγκρισις) διαφορὰ συνίσταται εἰς τὸ ὅτι παρ' αὐτῷ ἀναγινώσκεται ἄνευ ἐνδείξεων βραχυγραφιδῶν ἡ λ. *Ἑλληνας*. Τέλος τῆς Συγκρίσεως ταύτης εἶναι ἐν τῷ χειρογράφῳ: «σκοπεῖ μὴ τῷ μὲν Ἑλληνι τ(ὸν) ἐμπει|ρίας πολεμικῆς καὶ στρατηγίας στέφανον, τῷ δὲ Ῥωμαίῳ τὸν δι|καιοσύνης καὶ χρηστότητος ἀποδιδόντες οὐ φαύλως διαιτῶν δό|ξομεν». Ἡ μόνη παρὰ

1. Μετὰ τὸ τέλος τῆς Συγκρίσεως ταύτης φέρονται ἐν τῷ χειρογράφῳ λέξεις τινὲς ἐν μέρει ἐξίτηλοι, ἐν γένει δὲ λίαν δυσανάγνωστοι.

2. Ἐν φλ. 45α, 25 ἡ ἐκτὸς κειμένου λ. *Εὐμενῆς* δηλοῖ τὸ τέλος τῆς Συγκρίσεως τοῦ Σερτωρίου καὶ τοῦ Εὐμένους· ἐν φλ. 64α, 25 ἡ ἐκτὸς κειμένου λ. *Τίτος* δηλοῖ τὸ τέλος τῆς Συγκρίσεως Φιλοποίμενος καὶ Τίτου.

Lindskog - Ziegler (αὐτόθι 24 (3), 5) διαφορὰ συνίσταται πάλιν εἰς τὴν μὴ ὑπαρξίν ἐνδείξεων βραχυγραφῶν εἰς τὴν μόνην ἐν τῷ χειρογράφῳ ἐνταῦθα φέρουσιν τοιαύτας ἐνδείξεις λέξιν *τόν*. Προσθετέον ὅτι ἐν τέλει τῆς Συγκρίσεως ταύτης φέρεται ἐν τῷ χειρογράφῳ : *«Τίτος, στιχ(οι) σὺν ἄμφω, αὐτῷ»*. Ἄν ἡ ἀνάγνωσις εἶναι ὀρθή, πρέπει νὰ δηλοῦται ἐνταῦθα ὅτι τὸ σύνολον τῶν στίχων ἀμφοτέρων τῶν Βίων τούτων (τοῦ Φιλοποίμενος καὶ τοῦ Τίτου ὡς καὶ τῆς Συγκρίσεως αὐτῶν) εἶναι 1352. Δοθέντος δὲ ὅτι τὸ ὅλον ἀνωτέρω κείμενον ἐκτείνεται εἰς φλ. 45^α, 26 - 64^α, 25, ἥτοι περίπου εἰς 20 φύλλα συνεχοῦς γραφῆς, ἐκάστη δὲ σελὶς περιέχει 32 στίχους, τὸ σύνολον τοῦτο τῶν στίχων ἐπαληθεύεται ἐνταῦθα.

Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ τοῦ χειρογράφου ἀνεύρομεν, καίτοι ἡρευνήσαμεν ὅσον ἡδυνήθημεν, ἀντίστοιχον ἀναγραφὴν συνόλου στίχων. Βεβαίως τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἀποκλείεται ἀναγραφὴ τοιαύτη νὰ ὑπῆρχεν εἰς ἐλλείποντα σήμερον φύλλα τοῦ χειρογράφου. Ὅμως, δοθέντος ὅτι εἰς τὰ σωζόμενα σήμερον φύλλα τοῦ χειρογράφου ὑπάρχον ἀντίστοιχοι θέσεις, ἥτοι τέλη Συγκρίσεως δύο Βίων, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι καὶ ἂν ὑπῆρχε τοιαύτη ἀναγραφὴ καὶ ἀλλαχοῦ, εἰς ἐλλείποντα δὲ σήμερον φύλλα τοῦ χειρογράφου, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἦτο καθολικὴ, ἥτοι εἰς πάσας τὰς ἀντιστοίχους ἐν τῷ χειρογράφῳ θέσεις.

*Ὁ ἐν τῷ Καταλόγῳ Λαυριώτου - Εὐστρατιάδου
φερόμενος ὡς «Βίος ἀκέφαλος»*

Ἐν τῷ Καταλόγῳ Λαυριώτου - Εὐστρατιάδου, ὡς εἶδομεν, φέρεται ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν περιεχομένων τοῦ χειρογράφου : «1. φ. 1^α Βίος ἀκέφαλος. 2. φ. 6^β Αἰμίλιος Παῦλος. Τιμολέων...».

Ἐρευνα δύναται νὰ δείξῃ ποῖος εἶναι ὁ ἀκέφαλος οὗτος Βίος, ὁ προσφερόμενος ἀνωνύμως. Ἐν φλ. 6^β, καθ' ὃ φέρεται ἐν τῷ ἀνωτέρω καταλόγῳ ὡς ὑπάρχον ὁ Βίος τοῦ Αἰμιλίου Παύλου, εἶναι πράγματι τὸ τέλος τοῦ Βίου τούτου. Οὕτως, ἐν φλ. 6^β, 4 ἀναγινώσκεται : *«οὕτως μὲν ὁ Παῦλον Αἰμιλίον τρόπος καὶ βίος λέγεται γενέσθαι»*. Ἀντιστοιχῶς φέρεται παρὰ Ziegler Αἰμ. Παῦλ. 39,11 μετὰ διαφόρου μόνον τῆς πρώτης λέξεως, ἥτοι ἀντὶ *οὕτως* ἀναγινώσκεται *ἄντι οὕτως*¹. Ἐντεῦθεν, ἂν μὴ καὶ ἐκ τινος ἄλλου συναφοῦς,

1. Ὡς ἐκ τοῦ παρὰ Ziegler κριτικοῦ ὑπομνήματος προκύπτει, τὸ ἐκ τοῦ Κοραῆ τοιοῦτος ἀνέλαβεν ὁ Ziegler κατὰ τὸ ἐν Πλουτ. Κίμ. 19 (τέλ.) *«τοιοῦτος μὲν ὁ ἑλληνικὸς ἡγεμὼν»*. Ἐν τῷ αὐτῷ ὑπομνήματι φέρεται γρ. οὗτος ὡς ἡ μόνη ἐν Πλουτ. Αἰμ. Παῦλ. 39,11 φερομένη. Ἐν τούτοις, τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον παραδίδει τὴν διάφορον γραφὴν οὕτως. Ἡ γραφὴ δὲ αὕτη φαίνεται εὐσταθοῦσα ὅχι μόνον παλαιογραφικῶς ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἔσῳιν τοῦ προσφόρου ἐνταῦθα, δηλαδὴ ἐν τέλει Βίου παρὰ Πλουτάρχῳ, νοήματος, πβ. Λύσ. 30 (τέλ.) : *«τὰ μὲν οὖν περὶ Λύσανδρον οὕτως ἱστορήσαμεν ἔχοντα»*. Νικ. 30 (τέλ.) : *«οὕτω μάλιστα ὁ Νικίας ἐπιστεύθη παθὼν ἂ πολλὰκις αὐτοῖς προεῖπεν»*. Τὸ δεικτικὸν ἐπίρ-

ὀρμήθησαν, ὡς φαίνεται, οἱ γράψαντες ἐν τῷ ἀνωτέρῳ καταλόγῳ καὶ ἀνέγραψαν Βίον τοῦ Αἰμιλίου Παύλου, ἀρχόμενον ἀπὸ φλ. 6β τοῦ χειρογράφου. Ἐν ἀρχῇ τοῦ χειρογράφου, ἦτοι ἐν φλ. 1α, 1 φέρεται : «*προσώπω· τί τῆς τύχης...*», τοῦτ' αὐτὸ δὲ καὶ παρὰ Ziegler Αἰμ. Παῦλ. 26,9. Εἶναι φανερόν ὅτι ὁ φερόμενος ἐν τῷ ἀνωτέρῳ καταλόγῳ ὡς «Βίος ἀκέφαλος» εἶναι τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ Βίου τοῦ Αἰμιλίου Παύλου, ἀκριβέστερον δὲ τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ ἐκτεινόμενον εἰς κεφ. 26,9 - 39,11, ἦτοι, ἐφ' ὅσον βασιισθῶμεν εἰς τὴν κατὰ κεφάλαια διαίρεσιν, σχεδὸν δὲ ὁμοίως καὶ εἰς τὴν κατὰ σελίδας ἔκτασιν, τὸ τελευταῖον τρίτον αὐτοῦ.

Β'. Βίοι τοῦ Πλουτάρχου γνωστοὶ ὡς περιεχόμενοι εἰς τὸ χειρόγραφον

(Κατὰ τὸν Κατάλογον Σπ. Λαυριώτου - Σωφρ. Εὐστρατιάδου)

Καὶ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀναγραφόμενους ἐν τῷ καταλόγῳ Λαυριώτου - Εὐστρατιάδου Βίους τοῦ Πλουτάρχου τοὺς φερομένους ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. Γ 84 (324) χειρογράφῳ ἴσως δὲν εἶναι περιτταὶ διορθώσεις τινές. Αἱ διορθώσεις αὗται εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

φλ. 35α ἐν ἀρχῇ τοῦ Βίου τοῦ Εὐμένους, Λαυρ. - Εὐστρ. : «*Εὐμενῇ δὲ τὸν καρδιακὸν ἱστορεῖ δούρια*» Τζανν. - Μικρογ. : «*Εὐμενῇ δὲ τὸν Καρδιανὸν ἱστορεῖ Δοῦρις*». Τὸ ἐν Λαυρ. - Εὐστρ. *δούρια* εἶναι ἀδιανόητον, διὸ καὶ ἀποδοτέον εἰς τυπογραφικὴν ἢ ἄλλην ἀβλεψίαν. Ὁ Δοῦρις οὗτος εἶναι ὁ γνωστὸς ἐκ Σάμου συγγραφεὺς, τὸν ὅποιον ὄχι σπανίως χρησιμοποιοῖ ὡς πηγὴν ὁ Πλούταρχος¹, κυρίως πρὸς ἀνασκευὴν τῶν παρὰ τῷ συγγραφεῖ τούτῳ ἐκάστοτε φερομένων².

φλ. 45α ἐν ἀρχῇ τοῦ Βίου τοῦ Φιλοποίμενος, Λαυρ. - Εὐστρ. : «*... ἐν Μαντινεία...*» Τζανν. - Μικρογ. : «*ἐν Μαντινεία...*». Τὸ ἰῶτα ὑπογεγραμμένον φέρεται σταθερῶς ἐν τῷ χειρογράφῳ. Τοῦτο πιθανῶς τυπογραφικὸν ἀβλέπημα.

φλ. 55α ἐν ἀρχῇ τοῦ Βίου τοῦ Φλαμινίνου, Λαυρ. - Εὐστρ. : «*... Τίτος Κοῖντιος*» Τζανν. - Μικρογ. : «*... Τίτος Κόϊντος*».

φλ. 64α ἐν ἀρχῇ τοῦ Βίου τοῦ Πελοπίδου, Λαυρ. - Εὐστρ. : «*Κάτω*» ὁ

ρημα ἐνταῦθα εἰς δῆλωσιν οὐσίας, ὄχι ποιότητος, τὸ δεικτικὸν δ' ἐπίσης, ἀλλ' εἰς ἀντωνυμικὸν τύπον εἰς δῆλωσιν ὁμοίως οὐσίας ἐν Λυκ. 31 (τέλ.) : «*ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ Ἀνκούργου*».

1. Κατὰ Ziegler (Pauly - Wissowa R.E., τόμ. ΚΑ', 1, ἐν λ. Plutarchos, στ. 924), 12 ἀποσπ. τοῦ συγγραφέως τούτου φέρονται ἐν 8 Βίοις τοῦ Πλουτάρχου. Ἐν General Index to all 'Lives' τῆς παρὰ Loeb ἐκδόσεως τῶν Βίων τοῦ Πλουτάρχου, ὑπὸ J. W. Cohoon, τόμ. ΙΑ', σελ. 378 ἀναγράφεται παραπομπὴ εἰς 11 τοιαῦτα ἀποσπάσματα.

2. Ἐν Πλουτ. Περ. 28 ἐλέγχεται ὁ Δοῦρις ἐν γένει δι' ἑλλειψιν προσηλώσεως εἰς τὴν ἀλήθειαν.

προσβύτερος» Τζανν. - Μικρογ. : «*Κάτων ὁ προσβύτατος*». Ἡ ἀξιόλογος γραφή τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου φέρεται ἐν τῷ κριτικῷ ὑπομνήματι παρὰ Linds kog - Ziegler ὡς ἀνήκουσα εἰς τὸ χειρόγραφον C.

φλ. 80^α ἐν ἀρχῇ τοῦ Βίου τοῦ Μαρκέλλου, Λαυρ. - Εὐστρ. : «*Μάρκον καὶ κλαύδιον τὸν πεντάκις ὑπατεύσαντα Ρωμαίων*». Τζανν. - Μικρογ. : «*Μάρκον δὲ κλαύδιον τὸν πεντάκις ὑπατεύσαντα Ῥωμαίων*». Τὸ ἐνταῦθα ἐν Λαυρ. - Εὐστρ. καὶ συνιστᾷ λίαν οὐσιώδη διαφορὰν, καθ' ὅσον οὕτω προβάλλονται δύο πρόσωπα, ὅπου πράγματι εἶναι ἐν μόνον, τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο καὶ τὸ «*ὑπατεύσαντα*» ὑποδεικνύει.

Πρόσθετοι παρατηρήσεις εἰς τὸ χειρόγραφον

Εὐλόγως ὑποτίθεται ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιεῖχε τὰ πέντε ζεύγη Βίων τοῦ Πλουτάρχου πλήρη, ἤτοι τοὺς Βίους Αἴμ. Παύλου - Τιμολέοντος, Σερτωρίου - Εὐμένους, Φιλοποίμενος - Τίτου, Πελοπίδου - Μαρκέλλου καὶ Ἀλεξάνδρου - Καίσαρος.

Ὡς εἶναι σήμερον τὸ χειρόγραφον, περιέχει πολλὰ χάσματα. Ἐν τούτοις, ἡ κατὰ φύλλα, ὑπὸ νεωτέρας δὲ χειρὸς καὶ διὰ μολυβδίδος ἀρίθμησις αὐτοῦ εἶναι συνεχῆς. Νεωτέρας χειρὸς εἶναι καὶ ἡ στάχσις τοῦ χειρογράφου. Ταῦτα ὑποδεικνύουν ὅτι τότε εἶχον ἀποπέσει τὰ ἐλλείποντα σήμερον φύλλα, συνεσταχώθησαν δὲ τὰ ἀπομένοντα καὶ ἡριθμήθησαν συνεχῶς. Ἐν τούτοις, ἡ ἀρίθμησις αὕτη, καθ' ὅσον ἡδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν, εἶναι πολλαπλῶς ἀνακριβής. Οὕτως, ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς φέρεται εἰς πλείονα τοῦ ἐνὸς φύλλα, διαφόρου, ὡς εἰκός, περιεχομένου. Τοῦτο διεπιστώσαμεν ἐν τῷ χειρογράφῳ, συγκεκριμένως περὶ τῶν ἀρ. 35, 61 καὶ 121, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος φέρεται εἰς τρία ἐπάλληλα (εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν ὡς καὶ εἰς τὴν τῶν ἐλλειπόντων 33 καὶ 34), οἱ δὲ δύο ἐπόμενοι ἀριθμοὶ εἰς δύο τοιαῦτα ἑκάτερος φύλλα. Τὰ φύλλα ταῦτα ἄρχονται ἀντιστοιχῶς ὡς ἐξῆς : «*-λαστος, εἰ δραπέτην Σύλλα*» (Ziegler Σερτ. 22,1), «*ὁ Μιθριδάτης εἰσελαύνοντι*» (αὐτόθι 24,4), «*καὶ Μέτελλον*» (αὐτόθι 27,1), «*καλὰς ἀμοιβὰς*» (Linds kog - Ziegler Τίτ. 13,8), «*ἦσαν δὲ καὶ*» (αὐτόθι 17,1), «*-νεῦν ἀνδρὶ γὰρ μεγάλῳ*» (Linds kog - Ziegler Καῖσ. 39,6-7), «*ἀλλὰ τετραξιμόριοι*» (αὐτόθι 42,4).

Ἀλλαχοῦ ὑπάρχει χάσμα εἰς τὴν ἀρίθμησιν, χωρὶς νὰ ὑπάρχη ἀντίστοιχον χάσμα εἰς τὸ κείμενον. Τοῦτο συμβαίνει δις ἐν τῷ χειρογράφῳ, ἤτοι πρῶτον δὲν φέρεται φύλλον ὑπ' ἀρ. 28, ὁμοίως δὲ δὲν φέρονται φύλλα ὑπ' ἀρ. 33 καὶ 34, εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας τὸ κείμενον εἶναι συνεχές, ἤτοι ἐκ τοῦ Βίου τοῦ Σερτωρίου 27β, (τέλ.) - 29^α, 1 (Ziegler Σερτ. 13,6· «*θάνατον*» - (αὐτόθι «*ἀποθνήσκειν τὸν στρατηγόν*»), 32β, (τέλ.) - 35^α, 1 (αὐτόθι 22,4 «*εἰκότως ἦν καταγέ-*» (αὐτόθι «*-λαστος, εἰ δραπέτην Σύλλα*»).

Ἡ σειρά τῶν ἐν τῷ χειρογράφῳ περιεχομένων ἐν δλω ἢ ἐν μέρει Βίων ἀπὸ τοῦ Βίου τοῦ Αἰμιλίου Παύλου μέχρι καὶ τοῦ Βίου τοῦ Καίσαρος εἶναι

άκριβώς ή αὐτή πρὸς τὴν τοῦ δευτέρου βιβλίου τῆς τριμεροῦς διαιρέσεως¹. Πρέπει νὰ παρατηρηθῇ ὅτι εἰς τὸ ἀνωτέρω βιβλίον περιέχονται ἐν ἀρχῇ δύο ἄλλα ζεύγη Βίων, ἥτοι οἱ Βίοι Φωκίονος - Κάτωνος Νεωτέρου καὶ Δίωνος - Βρούτου. Ὅμοίως πρέπει νὰ ὑπομνησθῇ ὅτι ἐν τῷ γνωστῷ χειρογράφῳ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Μονῆς Διονυσίου ὑπ' ἀρ. 90 (3624), ὡς παρετήρησεν ἤδη ὁ K. Ziegler², ἡ «*Ἐκ τῶν Πλουτάρχου Βίων ἐκλογὴ*» (φλ. 35α κ.ἐξ.) περιέχει ἀπανθίσματα κατὰ τὴν σειρὰν τοῦ δευτέρου, ὡς ἀνωτέρω, βιβλίου. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο τῆς Μονῆς Διονυσίου ἀνάγεται παρὰ Λάμπρῳ εἰς τὸν ΙΓ' αἰ., δύναιται δέ τις νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὴν παρὰ H. S. Long χρονολόγησιν, καθ' ἣν τὸ χειρόγραφον ἀνήκει εἰς τὸν ΙΔ' αἰ. λήγοντα³. Τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον ἐκ Μεγίστης Λαύρας ἀνάγεται ἐν τῷ Καταλόγῳ Λαυριώτου - Εὐστρατιάδου εἰς τὸν ΙΔ' αἰ., δύναιται δέ καὶ τοῦτο, καθ' ἡμᾶς, νὰ ἀνήκῃ πράγματι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον, οὕτω δέ, καθ' ὅσον, ἀνεξαρτήτως καὶ ἄλλων⁴ καὶ τῶν ὡς πρὸς τὰς ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ χρονολογήσεις ἀμφιβολιών, ἡ ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ γραφὴ προδήλως ἔχει ἐν γένει τὰ πρὸς τοῦτο χαρακτηριστικά. Κατὰ ταῦτα, ἀνιχνεύεται πειστικῶς ὁμοιότης ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ ποιότητα τῶν δύο, ὡς ἀνωτέρω, ἀγιορειτικῶν χειρογράφων. Ἡ ὁμοιότης αὕτη δὲν διαταράσσεται, ὡς νομίζομεν, ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐκ Μεγίστης Λαύρας χειρογράφῳ δὲν περιέχονται ἐν ἀρχῇ τὰ δύο ζεύγη Βίων, τὸ Φωκίονος - Κάτωνος Νεωτέρου καὶ Δίωνος - Βρούτου, τὰ ὅποια περιέχονται, ἐν τῇ αὐτῇ δὲ σειρᾷ, ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τῆς τριμεροῦς διαιρέσεως. Ἐφ' ὅσον ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν τὰ ὑφ' ἡμῶν προηγουμένως παρατηρηθέντα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀρίθμησιν καὶ τὰ χάσματα τοῦ χειρογράφου τούτου, εὐλόγος καθίσταται ἡ ὑπόθεσις ὅτι τὰ δύο ζεύγη τῶν Βίων τούτων, ὅχι ἐκ τῶν μακροτέρων, διὸ καὶ ὅχι πολυφύλλων, περιείχοντο ἐν ἀρχῇ τοῦ χειρογράφου, τὰ δὲ φύλλα αὐτῶν ἀπέπεσον καὶ ἀπωλέσθησαν κατόπιν, πάντως δὲ πρὸ τῆς ἀριθμήσεως ταύτης.

Ὁλόκληρον τὸ χειρόγραφον ἔχει μικροφωτογραφηθῇ καὶ ἐν τῇ μικροταινίᾳ αὐτοῦ, ἡ ὅποια εὐρίσκεται εἰς τὴν παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ ἔδρᾳ καταρτι-

1. Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου ὁ K. Ziegler διέλαβεν ἤδη τῷ 1907 (βλ. K. Ziegler, Die Überlieferungsgeschichte der vergleichenden Lebensbeschreibungen Plutarchs, Λειψία, 1907, σελ. V), ἐπανῆλθε δ' ἔκτοτε πολλάκις εἰς τὸ θέμα (βλ. τοῦ αὐτοῦ κ. ἄλλα καὶ Plutarchstudien, Rhein. Mus., τόμ. 68, 1913, σελ. 97 κ.ἐξ.· τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοσιν τῶν Παράλληλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου, τόμ. Α', τευχ. 1, Λειψία, 1960, σελ. XIII κ.ἐξ.).

2. Βλ. ἀνωτ., σελ. 339, σημ. 2.

3. Βλ. ἔκδοσιν Διογένοους Λαερτίου ὑπὸ H. S. Long, τόμ. Α', Ὁξφόρδῃ, 1964, ἀνατύπ. 1966, σελ. XX.

4. Εἰς νεώτατον σημείωμα τοῦ ἀνω περιθωρίου τοῦ φλ. 1^α τὸ χειρόγραφον φέρεται ὡς τοῦ ΙΓ' αἰ., ἐν δὲ τῷ ἀντιστοίχῳ λήμματι τοῦ Καταλόγου Λαυριώτου - Εὐστρατιάδου ἡ χρονολόγησις τοῦ χειρογράφου ἔχει διορθωθῇ διὰ χειρὸς ἀγνώστου ἀπὸ 18^α εἰς 19^α αἰ.

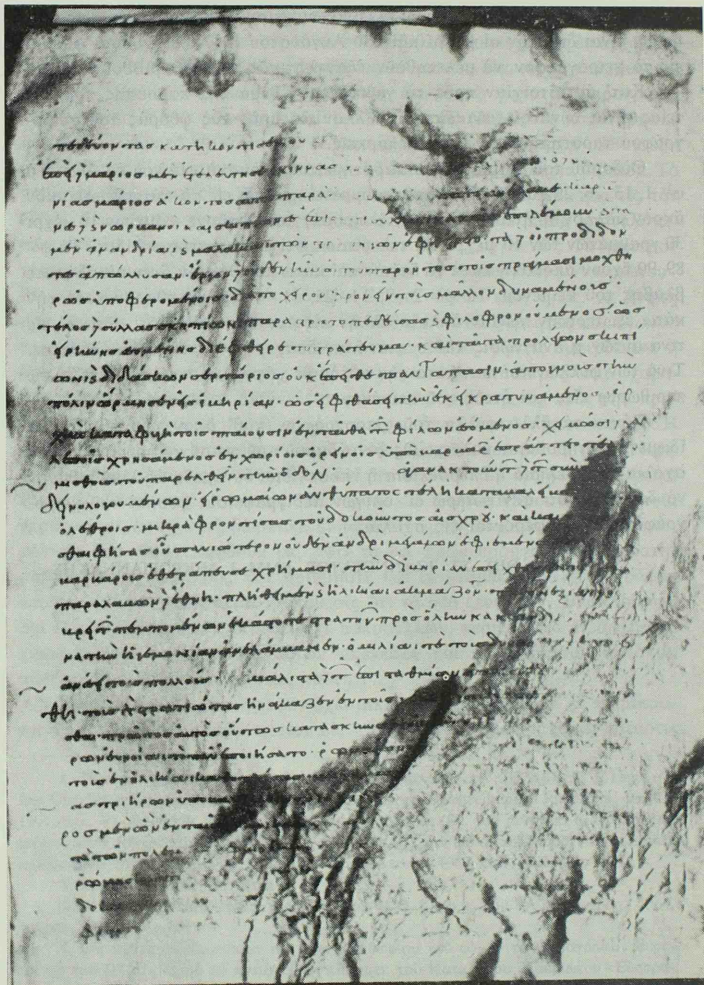
σθεΐσαν Συλλογὴν μικροταινιῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων τῆς θύραθεν παι-
δεΐας, εἶναι δυνατόν αἱ μέχρι καὶ τοῦ Αὐγούστου 1967 ὑπάρχουσαι φθοραὶ
εἰς τὸ χειρόγραφον νὰ μελετηθοῦν ἐξαντλητικῶς καὶ καθορισθοῦν πᾶσαι.

Κατ' ἀνιστοιχίαν πρὸς τὸ γενικώτερον θέμα τῆς παρουσίας πραγμα-
τείας εἶναι δυνατόν γενικώτεροι μᾶλλον ὥς πρὸς τὰς φθοράς τοῦ χειρο-
γράφου παρατηρήσεις νὰ εἶναι ἐπαρκεῖς.

Οὐδαμοῦ τοῦ χειρογράφου παρατηρεῖται ἀποκοπὴ φύλλου ἐν ὄλφ. Τὰ
φλ. 1, 13, 26, 29 καὶ 30 εἶναι ἀποκεκομμένα πρὸς ἢ εἰς τὸ κάτω ἐξωτερικὸν
ἄκρον μᾶλλον ἢ ἥττον, ὅπου κατὰ προσέγγισιν ὑπῆρχε κείμενον 10 μέχρι
30 γραμμάτων τῶν 10 μέχρι 20 τελευταίων στίχων ἐκάστης σελίδος. Τὰ φλ.
89, 90 ἔχουν ἀποκοπὴ κατὰ τὸ δεξιὸν καὶ κάτω περιθώριον ἄνευ οἰασδῆποτε
βλάβης τοῦ κειμένου. Τὰ φλ. 2 - 9, 14 - 25, 31 - 44 ἔχουν φθορὰν κατὰ τὴν
κάτω ἐξωτερικὴν γωνίαν ἄλλοτε ἄλλην εἰς ἑκτασιν καὶ εἶδος, οὕτω δ' εἰς
τινα αὐτῶν ἢ ἀνάγνωσις καθίσταται λίαν δυσχερὴς, εἰς ἄλλα δὲ ἀδύνατος.
Τινὰ τῶν φύλλων τούτων, κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ χώραν, ἔχουν ὅπας εἴτε ἐν τῷ
περιθωρίῳ εἴτε καὶ ἐντὸς τοῦ κειμένου.

Πάντα τὰ ἄλλα φύλλα τοῦ χειρογράφου, καθ' ὅσον ἠδυνήθημεν νὰ
ἴδωμεν, διατηροῦνται καλῶς. Ὡς δὲ οὐδαμοῦ τοῦ χειρογράφου ἀνεύρομεν
σχόλια παρασελίδια ἢ ὑπερσελίδια ἢ ὑποσελίδια, δυνάμεθα ὥς λίαν πιθανὸν
νὰ δεχθῶμεν ὅτι αἱ ἀνωτέρω δι' ὀλίγων περιγραφεῖσαι φθοραὶ τοῦ χειρο-
γράφου δὲν ἀναφέρονται εἰς σχόλια.

ΘΗΣ. ΣΤ. ΤΖΑΝΝΕΤΑΤΟΣ - ΕΜΜ. Ι. ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Ἡ σελ. 25α τοῦ ὑπ' ἀριθ. Γ 84 (324) περγαμηνοῦ χειρογράφου τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας, φέρουσα φθοράς, περὶ ὧν βλ. σελ. 349 τῆς παρούσης πραγματείας, περιέχουσα κείμενον ἐκ τοῦ Βίου τοῦ Σερτωρίου (Ziegler 5,7-7,1).

[illegible]